

Tutkimus laadukkaan lainvalmistelun tukena

Lakimies
2/2024
s. 193

Lainvalmistelun laatua on usein kritisoitu. Niinpä huomiota kiinnitti, kun Lainsäädännön arviointineuvoston vuosikatsauksessa 2023¹ oli positiivinen sävy. Katsauksen mukaan lainvalmistelun laatu on Suomessa parantunut, mitä selitettiin muun ohella sillä, että ministeriöt ovat panostaneet lainvalmisteluun tarjoamalla koulutusta lainvalmistelutehtävissä toimiville.

Edelleenkin haasteena on lainvalmisteluun usein liittyvä kiire, minkä vuoksi lainsäädäntöluonnoksista ei aina ennätetä saada kunnollista palautetta asiantuntijoilta ja intressiryhmiltä. Arviointineuvoston mukaan olisi perusteltua kiinnittää aikaisempaa enemmän huomiota myös lainvalmistelussa tärkeään vaihtoehtoisten ratkaisujen analysointiin, joka sekkin edellyttää aikaa. Parannettavaa on myös perusoikeusvaikutusten arvioinnissa.

Lainsäädännön valmistelun liialliseen kiirehtimiseen on kiinnittänyt huomiota myös oikeuskansleri. Esille on noussut, ettei kiire sellaisenaan ole hyväksyttävä syy poiketa lainvalmisteluun liittyvistä hyvistä käytänteistä, kuten riittävästä lausuntoajoista tai huolellisista perusoikeusanalyseista.

Oikeustieteellisellä tutkimuksella on paljon annettavaa lainvalmisteluun. Yhtäältä tutkimusta voidaan hyödyntää sisällöllisesti, kuten pohdittaessa työläinsäädännön uudistamista. Toisaalta tutkimuksessa voidaan analysoida ja kehittää toimivia lainsäädäntöprosesseja. Onkin kiinnostavaa, että perustuslaki tarjoaa lainvalmistelun normatiiviset kehykset mutta niiden sisällä lainvalmisteluprosessia määrittävää ja täsmentävää lainsäädäntöä on yllättävän vähän.

Tämän numeron ensimmäisessä artikkelissa Hanna Hämäläinen ja Janne Salminen tarkastelevat lainvalmistelun oikeudellista sääntelyä. Artikkelit tarjoaa normatiivisen näkökulman hyvän lainvalmistelutavan menettelyllisiin kriteereihin ja kehitystarpeisiin. Tutkimustuloksia voidaan hyödyntää pohdittaessa, kuinka lainvalmistelun laatua voitaisiin entisestään parantaa.

Muissa artikkeleissa tarkastellaan oikeustieteen opetukseen liittyviä pedagogisia kysymyksiä, osakkeenomistajien nimitystoimikunnan asemaa Suomen corporate governance -järjestelmässä sekä vastaavan lääkärin johtamis- ja valvontatehtävien sisältöä.

Numero sisältää myös viisi pienempää kirjoitusta, jotka perustuvat Suomalaisen Tiedekatemian oikeustieteen ryhmän tilaisuudessa Oikeustieteen kansallisuus ja kansainvälisyys marraskuussa 2023 pidettyihin esitelmiin. Lisäksi numero sisältää lektion ja siihen liittyvän vastaväittäjän lausunnon, oikeustapausanalyysin sekä kaksi kirja-arvostelua.

Tatu Hyttinen
päätoimittaja

1. Valtioneuvoston kanslian julkaisuja 2024:2.